

Menga vazifa yuklatilgan edi.

Biroq nima uchun aynan menga? - bilmayman. Kim va qanday vaziyatda topshiriq berdi? - buni ham negadir eslay olmayman. Yodimda qolgani - nimadir ortilgan, ikkita ot qo'shilgan aravani shom tushgunga qadar manzilga eltishim zarur. Nega endi shomga qadar? Bu savolning javobi ham menga qorong'i... Yana "yo'lda chalg'imasang bas, yukni manzilga o'z vaqtida eson-omon eltasan, deyilgani hammasidan oshib tushdi: jumboqmisan jumboq!

Tavba, o'zimga ham qiziq bu ish. Shuncha zamonaviy ulov turganda, almisoqdan qolgan aravaga nima bor? Unga ortilgan yukchi? Nima u o'zi? Ustiga allaqanday matolar tashlangan, o'ralgan, chirmalgan. Ammo bori - shu. Ortig'ini istasam ham sizga aytolmayman.

Endi bosh ko'targan boboquyosh navqiron tanimga iliq nurlarini sochadi. Otlar bir maromda yo'rtib bormoqda. Ahyon-ahyonda jilovni qimiratib qo'yaman, shuning o'zi farosatli hayvonlarga kifoya - imillash yo'q. Namuncha esli bo'lmasa bular? - deyman o'zimga o'zim. - Xuddi vazifadan boxabardek! Tavba...

Avvaliga ovozimni baland qo'yib qo'shiq aytaman. Kuch-quvvatni tejash zarurligini payqabmi, beixtiyor xirgoyiga o'taman, bilgan-bilmagan qo'shiqlarimdan zamzama qilaman. Keyin g'ing'illashga ora berib atrofga alanglayman, shu ko'yi yosh dilimni ovutishga chog'lanaman. Ufqlarga tutash kengliklar hislarimni junbishga keltiradi. Ichim to'la hayot, kuchim tanamga sig'may tevarakni titratib hayqiraman - "Uuu-luuu-uuu-uuu!!.. Sal o'tmay atrofdan aks-sado qaytadi: "G'uuu-luuu-uuu-uuu!!! Ilkis cho'chib tushaman, ichim muzlab ketadi. Saratonning issig'ida peshonamdan sovuqdan-sovuq ter quyiladi. Najot istab ko'zlarimni yana atrofga olaman. Boshqa hayqirgim kelmaydi... Birpas yurgach esa javonibdagi bir xil yo'l manzarasiyu osudalikdan zerika boshlayman...

Bu orada kun yoyilib, olamni o'z og'ushiga ola boradi. Bir mahal ichimga o'rmalab kirgan chanqoqni his qilaman. Tadbirga bosh uraman: yo'lning ikki betiga ko'z yugurtirib, chashmami-buloqmi qidiraman. Lekin savil hadeganda topila qolmaydi. "Yo'l yuraman, yo'l yursam ham mo'l yuraman - har holda menga shunday tuyuladi. Hammasiga bois chanqog'imdir, ehtimol. Aslida, unchalik ko'p yo'l yurmaganidirman. E-e, nima bo'lsayam mayli. Hozir buning muhokamasi emas, suv muhim, uni topishga qaratilgan o'y muhim. Qani endi bu qaqragan cho'l aro bir zoliul suvli quduqqa duch kelsamu undan qonib-qonib ichib tashnaligimni qondirsam. Aqalli bir piyola suv bo'lsayam roziydim. Bir piyola suv...

Quyoshning qiyomga kelishiga hali ancha bor - olazarak qarab-qarab qo'yaman. Faqat ko'k yuzida parcha-parcha bulutlar suzib yuribdi. Sarsor solsam, otlarning yurishiga hamohangdek. Yani ularning ustiga soya tashlab borayotgandek. Sal oldinda ikki-uch qush ham ajabtovur chug'urlashgancha uchib borishyapti. Esladim: ular safarimizning ibtidosidanoq bizga hamrohlik qilishgan ekan. Ajabo!.. Bir pasda iyib-jo'shib ketdim. Axir butun borliq: yerda yo'l, o'rkach-o'rkach qumtepaliklar, ko'kda esa bulut va qushlar... hamma-hammasi menga ko'makdosh ekan, hech shubha yo'qki, uhdamdagi vazifani bekamu ko'st bajargumdir! Aqlimga kelgan bu fikrdan olamni to'ldirib yana bir hayqirgim keldiyu, qo'rqdim: istagim boyagidek teskariga aylanib ketmasin tag'in... Yoz emasmi, halitdan qizdirgani-qizdirgan. Tashnalik jon-jonimdan o'tganda yo'l uzog'i chayqalib-jimirlab, halqob-halqob suvga aylanadi: "saro-o-o-ob deyman-u, iztirob bilan tamshanaman. "Shunchalar nodon bo'lamanmi, - koyiymen o'zimni o'zim, - nega bittagina ko'zada suv olvolmadim? Axir yo'lga chiqayotganimni bilardim, boz ustiga jaziramada!..

Ichimga behuzurlik kirib najotni atrofdan izlay boshlashim bilan negadir aravamning maromiga ham putur yetdi: otlar sezilarli darajada sekinlashdi. Endi jilovni siltashni bas qilaman - bosh ustlarida bulutlardan shamsiya bo'lsa-da, issiqda boyaqish jonivorlarga ham jabr deyman. O'zlari xohlagancha tortib borishaversin-chi, bir gap bo'lar. Ammo vaqt o'tgani sayin, aravaga ortilgan yuk zalvor bosayotganini, ulovning g'ichirlab borayotgan g'ildiraklari tobora yuvosh aylanayotganini ich-ichimdan sezaman. Bu yog'i necha pulga tushdi deb qo'yaman, peshonamga toshib chiqqan reza-reza terni qo'limdagi oppoq durra bilan sirib artarkanman.

Manzil!.. Eh-he, u hali juda olisda, ufqlarga yondosh sarhadlarga esh go'yo. Ammo menga bir tekisda harakatlansang, qosh qorayguncha mazgilga doriysan, shu yo'lning o'zi u yerga eltadi, deb uqtirishgan. Men ham shunga ishonganman, suvsaganimni aytmaganda, ishonchim hali-hamon bus-butun. Biroq chanqoq ham borgan sari zabtiga olar, ichimga anavi o'rkach-o'rkach qaynoq qumliklar ko'chib o'tayotganga o'xshardi.

Bir mahal uzoqdan sardoba monand nimadir ko'zga chalindi. Boshida ko'p-da umidlanmadim, zero sarobdan yurak oldirib qo'ygandim-da. Biroq yovuqlashsam hamki, sardobaning qorasi o'chavermadi. Qaytaga tobora tiniq tortib, ko'z o'ngimda butun mahobati bilan yuksalib, qad ko'tardi. U - yo'l chetidagi kattakon karvonsaroy bo'lib chiqdi. Quvonganimdan otlarni qanday to'xtatib, aravadan qanday tushganimni-yu, ko'z ochib yumguncha tabaqalari lang ochiq darvoza qarshisida qanday paydo bo'lganimni bilmayman. Oh! Shu tobda menga hayot go'yo qaytib berilgandek edi!..

Bo'sag'ada meni sarvqomat, ko'zlari ohunikini eslatadigan jonon qiz qirmizi dudoqlarida nim tabassum ila kutib oldi. Og'iz ochishga ulgurmasimdan nariroqda shildirab oqib turgan chashmaga ishora qildi. Chopib o'sha yerga o'zimni urdim. Qulog'iga - olib ketilmasligi uchun bo'lsa kerak, - ingichka zanjir bog'langan munaqqash mis piyolani to'latib ichdim. Yutoqib-yutoqib simirdim. To'rt-besh piyola sipqaraman, deb o'ylagandim, yanglishgan ekanman, bir piyola kifoya qildi. Ajablandim. Baquvvat, yag'rindor yigit bo'lsam, yozning chillasida, quyoshning tig'ida subhi sodiqdan beri yo'l yurib obdon chanqagan esam-u, qayoqdagi munchoqdek bir piyola suv bilan tashnaligim tamoman qonsa?.. Hay mayli, bu gaplarni ham qo'yaylik. Muhimi, azoblarim barham topib, ko'zlarim yaraqlab ochildi. Vujudim orom olib, yo'l yurishga o'zimni yana tayyor sezdim. Keyin yuz-qo'limni yuvdim. Va, bas!..

Endi olg'a intilishim kerak! Bu yerda va umuman hech qacarda hayallashim mumkin emas, og'ishmay manzil tomon yo'l yurishim shart! Menga shunday jiddiy bir vazifa tayinlangan, men ham sidqidildan qabul aylagan edim. Qabul aylamaganimda safarga chiqmasdim, buniyam bilardim. Fursatni boy bermay yonimni kavlab aqcha chiqardim. Lekin mutavoze qiz uni olmay, qo'l ishorasi bilan ichkariga yo'lladi. Yani u yoqqa borib to'lang demoqchi bo'ldi. Men beixtiyor ichkariga odimladim. Eh-he! Qaerga kelib qoldim o'zi! Namuncha serhasham va mo'l-ko'l bo'lmasa biyobonning qoq o'rtasidagi bu go'sha! Odamni aytmaysizmi, qaynaydi-ya qaynaydi! Chor tomondagi qo'shqavatli imoratu hovli sahni qaldirg'ochdek tizilib o'tirgan xo'randalar bilan to'la. Ularning nashali yuzlariga boqarkanman, havaslandim. Agar... agar masuliyatli vazifam bo'lmaganida men ham shu yerda qolardim, ulardek maishatga tolardim, deb suqlandim. Agar vazifam bo'lmaganida...

Bir zum kalovlanib qoldim: qaerga borib, kimga to'layman suv haqini?..

Ko'zim etakdagi, umumiy manzaradan panarodagi odamlarga tushdi: ular saf tortib turishardi. Ammo yuzlarida negadir shodlik alomatini ko'rmadim. Tavba-a-a, dedim tong qolib. Chunki tund qiyofalar bu yerdagi salobatga, dabdabaga, yeb-ichib, kayf-saf qilib o'tirgan kishilarning yalpi ko'tarinki kayfiyatiga uyg'un kelmasdi-da! Beixtiyor o'sha yoqqa yurdim: haq to'lanadigan tuynuk

